

Paikkatietoasiain neuvottelukunnan toimikauden 2022-2025 1. kokous

Aika: tiistai 17.1.2023 klo 9-11
Paikka: Eteläesplanadi 4, Helsinki

Tiedotusasia (T)
Keskusteluasia (K)
Päätösasia (P)

Osallistujat:

Puheenjohtaja

Mari Laakso, maa- ja metsätalousministeriö

Neuvottelukunnan jäsenet

Autere Riitta, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö
Dag Ari-Pekka, johtava asiantuntija, sisäministeriö
Grönholm Marko, erityisasiantuntija, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, sosiaali- ja terveysministeriön nimeämä (Teams)
Kahra Antti, erikoisasiantuntija, Geologian tutkimuskeskus
Käyhkö Nina, professori, Turun yliopisto, FIUGINET:n edustajana (paikalla kohdat 1-4, Teams)
Laaksonen Heli, kartastopäällikkö, Maanmittauslaitos
Laine Yki, kehittämisspäällikkö, Suomen ympäristökeskus
Nikander Jussi, Aalto-yliopisto, FIUGINET:n edustaja (Nina Käyhkön sijainen)
Paavola Tomi, ylitarkastaja, liikenne- ja viestintäministeriö
Pakkanen Tuija, erityisasiantuntija, ympäristöministeriö
Pesu Matti, kehittämisspäällikkö, Väylävirasto (paikalla kohdasta 5 alkaen)
Reini Jari, palveluspäällikkö, Maanmittauslaitos
Saarentaus Juha, toiminnanjohtaja, GeoForum ry
Salonen Teemu, apulaiskaupungingeodeetti, Porin kaupunki, kuntien ja Kuntaliiton nimeämänä
Riihisaari Tarja, yksikön päällikkö, Ilmatieteen laitos (Teams)
Tammisto Rina, kehittämisspäällikkö, Tilastokeskus
Tenhunen Petri, johtava asiantuntija, Digi- ja väestötietovirasto (Teams)
Tolonen Satu, erityisasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö
von Wehrt, Mike, toimialajohtaja, FLIC:in edustaja

Poissa

Havumäki Hanna, erityisasiantuntija, puolustusministeriö

Sihteeri

Lena Hallin-Pihlatie, Maanmittauslaitos

1. Kokouksen avaaminen ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja toivotti osallistujat tervetulleiksi Paikkatietoasiain neuvottelukunnan toimikauden ensimmäiseen kokoukseen. Asialista hyväksyttiin.

2. Tour-de-table

Kokoukseen osallistujat esittäytyivät lyhyesti, minkä jälkeen osa osallistujista kertoi edustamiensa organisaatioiden ajankohtaisia terveisiä.

Tuija Pakkanen ympäristöministeriöstä kertoi, että Suomen ympäristökeskus (SYKE) on valinnut Solita-Sitowise -konsortion rakennetun ympäristön tietojärjestelmän toteuttajaksi. RYTI-lakia käsitellään parhaillaan eduskunnan valiokunnissa. Tietojärjestelmän rakentaminen ei riipu eduskuntakäsittelyn tuloksista, vaan se rakennetaan joka tapauksessa.

Kuntakentän edustaja Teemu Salonen totesi, että alalla tapahtuu tällä hetkellä paljon ja kunnissa on vaikea pysyä perässä, vaikka tekevätkin parhaansa.

Yki Laine Suomen ympäristökeskuksesta kertoi, että SYKE on päättänyt siirtyä avoimen lähdekoodin ratkaisuihin ja luopua ESR:n tuotteista. Turvallisuuskysymykset ovat puhututtaneet SYKE:ssä.

Rina Tammisto kertoi, että turvallisuuskysymykset ovat pinnalla myös Tilastokeskuksessa. Tilastokeskusvetoisessa, helmikuussa käynnistytävissä Geospatial Statistics in Finland -hankkeessa ovat mukana myös Maanmittauslaitos ja SYKE. Eurostat-rahoitteisessa projektissa on tarkoitus selvittää tietointegroinnin tilaa Suomessa, aluejakoasioita sekä ensimmäistä kertaa tarkastella paikkatietotilastoja kansallisen laatukehikon avulla.

Heli Laaksonen Maanmittauslaitoksesta kertoi, että ATMU-projekti on julkaissut [tekoälyn opetusaineistoja avoimeen käyttöön](#). Maanmittauslaitos on käynnistänyt vuonna 2026 alkavan KALLIO-ohjelman suunnittelun ja on lähiaikoina yhteydessä ohjelmasta potentiaalisesti kiinnostuneisiin tahoihin.

GeoForum ry:n edustaja Juha Saarentaus toi esiin, että sijaintitiedon merkitys on viime vuosina kasvanut. Kaksi vuotta sitten perustettu yhdistys etsii nyt uutta toiminnanjohtajaa. Julkiset toimijat eivät ole lähteneet mukaan toimintaan odotetusti, ja alalla on edelleen hyvin paljon verkostoja, jotka eivät ole hakeutuneet GeoForumin sateenvarjon alle.

FIUGINET:in edustajat Nina Käyhkö ja Jussi Nikander kertoivat, että Maanmittauslaitoksen vetämä [Geo-portti](#)-infrahanke on järjestämässä ns. Geospatial Challenge Camp -haasteen opiskelijoille ja tutkijoille yhteistyössä Maanmittauslaitosvetoisen Location Innovation Hub (LIH) hankkeen kanssa. Vuosittain järjestettävällä kymmenen viikon mittaisella kampanjalla on tarkoitus vastata yhteiskunnan haasteisiin paikkatiedoilla. Tämän vuoden teemana on Terveys ja hyvinvointi. Haasteeseen haetaan mukaan innostuneita tutkijoita/opiskelijoita ja yhteistyöorganisaatioita, jotka voivat antaa heille ratkaistavaksi ongelmia tai dataa tai erityisosaamista. Myös GeoForum ry:tä on tarkoitus hyödyntää. Haaste käynnistyy 14.3.2023.

3. PATINEn rooli ja tehtävät sekä työskentelytavat (T/K)

Puheenjohtaja kertoi [PATINEn roolista, tehtävistä ja työskentelytavoista](#) ja pyysi erityisesti uusia jäseniä tutustumaan materiaaliin. Mikäli edustaja ei pääse osallistumaan kokoukseen, estymisestä ja mahdollisesta sijaisesta ilmoitetaan sihteerille osoitteeseen inspire@maanmittauslaitos.fi. Varsinainen edustaja välittää materiaalit sijaiselle. Teams-ryhmään annetaan oikeudet vain nimetyille edustajille. Mikäli organisaation edustaja vaihtuu, tästä tulee lähettää virallinen nimeämiskirje maa- ja metsätalousministeriön kirjaamoon.

4. Ajankohtaista avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoasetuksesta (T/K)

Riitta Autere valtiovarainministeriöstä (VM) kertoi tilanteesta avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoasetuksen ja muiden eurooppalaisten data-asioiden osalta. Hän kehotti PATINEn jäseniä tilaamaan [Digitaalinen Eurooppa](#) -uutiskirjeen.

Autere kertoi, että [Kirjallinen menettely mielipiteestä täytäntöönpanosäädökseen D085222/01, 14.11.2022](#) -kokouksessa oli äänestetty avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoasetuksesta - tuloksena 25 jäsenmaata puolesta, 0 vastaan ja 2 tyhjää. Avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoasetus julkaistaan [EU-komission virallisessa lehdessä](#) lähiviikkojen aikana kaikilla EU-kielillä. VM on lähettänyt

nimeämispyynnöt ministeriöille Arvokkaita tietoineistoja koskevan lainsäädäntötyöryhmän asettamiseksi. Työryhmän tehtävänä on laatia eduskunnalle esitys arvokkaita tietoineistoja koskevaksi lainsäädännöksi. Työryhmän tiedot päivittyvät [hankesivuille](#).

[Datahallinta-asetus \(DGA\)](#) täydentää avoimen datan direktiiviä eräiden suljettujen aineistoluokkien osalta. [Datasäädös](#) (Data Act) ja [Yhteentoimiva Eurooppa](#) -asetus (Interoperable Europe Act) ovat komission valmistelussa säädösehdotuksiksi.

5. Tietojen turvallisuus (T/K/P)

Matti Rantanen Maanmittauslaitoksesta alusti [esityksellään](#) Tietojen turvallisuus -keskustelua. INSPIRE-direktiivi ei vaadi, että kaikki sen piirissä olevat aineistot tulee jakaa avoimesti kaikille ilman turvallisuustarkastelua. Julkisuusperiaatteen mukaan tieto tulisi Suomessa olla julkista, muttei välttämättä avoimena.

Puheenjohtaja kertoi sen jälkeen puolustusministeriön jäsenen Hanna Havumäen terveiset tämän laati-man [esityksen](#) pohjalta. Puolustusministeriön näkemys on, että olisi tarpeen tehdä paikkatiedon kansallinen riskiarvio moniviranomaisyhteistyönä. Myös [puolustusministeriön tulevaisuuskatsauksessa](#) on paikkatietojen rooli huomioitu.

Alustukset herättivät paljon keskustelua. Tuotiin esiin, että melkein kaikkiin tietoihin liittyy sijainti, jolloin ne voidaan mieltää paikkatiedoksi, ja että julkisuuslaki ei ole alun perin tarkoitettu tietojen, vaan asiakirjojen jakamiseen, jolloin voisi kyseenalaistaa, tulisiko sitä edes soveltaa tietoineistoihin.

Pidettiin haastavana, että nykykäytäntöjen ja nykylainsäädännön mukaan harkinta jää yksittäisen organisaation harteille, koska on tietojen jakamiseen ja suojaamiseen on yleensä risteäviä paineita ja säädöksiä. Myös tekoälyn käyttömahdollisuudet ja kasautumisvaikutusten huomioiminen herättivät huolta. Linjausten tekoon tarvitaan yhteistyötä, vaikka varsinaista kaiken kattavaa ohjetta ei pystytäkään tekemään. Tietopyyntöjä tulee esimerkiksi kuntiin jatkuvasti.

Muutama iso kunta on pohtinut yhdessä, miten tietoja pitää luokitella ja suojata. Myös RYHTI-hankkeessa asiaa on pohdittu paljon ja aiheesta on tehty selvityksiä sekä tietojen luokittelua. Kokonaisuus vaatii kuitenkin pikaisia toimenpiteitä eri hallinnonalojen linjausten yhteensovittamista varten. Varautumistoimenpiteenä olisi myös tärkeää käydä läpi, mitä paikkatietoa pitää olla saatavilla mahdollisessa kriisitilanteessa.

Keskeistä lienee, ettei yksityiskohtaisia tietoja esimerkiksi kriittisestä infrasta ole liian helposti saatavilla erityisesti tahoille, joilla ei ole muuten kyvykkyyttä tai resurssia hankkia ko. tietoja. Tuotiin myös esiin, että maanpäällinen infra näkyy tietyllä tarkkuudella ylikansallisista kartta- ja satelliittikuvapalveluista.

GeoForum ry:n alaisuudessa on toiminut työryhmä, jonka tehtävänä oli laatia ohje, jota organisaatiot voisivat noudattaa huomioidessaan paikkatietojensa turvallisuusasioita. Tämä oli liian laaja tehtäväksi ilman rahoitusta, siksi hanke-ehdotus on nyt valmisteilla.

Moni edustaja kysyi, voisiko PATINElla olla roolia ja tarjota apua/linjauksia turvallisuuspohdinnoissa.

Keskustelun päätteeksi sovittiin, että palataan aiheeseen ensi kokouksessa. Puheenjohtaja nosti esiin, että kansallista aineistoluetteloa ja PATINEa elimenä voitaisiin hyödyntää turvallisuusasioiden käsitel-lyssä ja pohtia asioita yhdessä, koska tarve yhteisille linjauksille on selkeästi olemassa.

6. INSPIRE-toimeenpano

Jari Reini piti [esityksen INSPIRE-toimeenpanon](#) keskeisistä ryhmistä, käsitteistä ja elementeistä sekä kertoi kuulumiset [INSPIRE Maintenance and Implementation \(MIG\)](#) -ryhmän marraskuussa pidetystä

kokouksesta. MIG-kokouksessa mm. päätettiin, että GeoPackage on vaihtoehtoinen formaatti GML:lle INSPIRE-tietotuotteiden osalta.

Käytiin keskustelua siitä, miten INSPIRE vastaa yhteiskunnan tarpeisiin. Siitä on tehty ja on myös tekeillä selvityksiä, joita voidaan jakaa. Tuotiin myös esiin, että INSPIREstä on ollut paljon hyötyä (aineistoja rajapintapalveluista tarjolla jne.), mutta että tietotuotteiden harmonisointityössä datan yhteismitallistamiseksi Euroopassa on osin epäonnistuttu, ja että osalle INSPIRE-tietotuotteita on hyvin vähäistä käyttöä. PATINEn voisi miettiä, mitä palautetta ja ratkaisuja halutaan tarjota komission suuntaan, jotta saamme direktiivin ja toimeenpanon kehittymään toivotunlaiseen suuntaan lähivuosina. Komissio on perustamassa Yhteentoimiva Eurooppa -verkostoa ja VM on valmistelussa mukana. Tästä on tulossa lisätietoa, mutta lähtökohtana on [European Interoperability Framework \(EIF\)](#) -viitekehys, jonka pohjalta työskennellään myös Maanmittauslaitoksen vetämässä EU-hankkeessa [GeoE3](#).

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Seuraava kokous

Seuraavan kokouksen ajankohta sovitaan myöhemmin.